

DESTINUL FAMILIEI DESTINATARULUI SCRISORII LUI NEACȘU DIN CÂMPULUNG

În 2021, *Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung*, cel mai vechi document cunoscut și redactat în limba română cu caractere chirilice, împlinește 500 de ani. Scrisoarea a fost descoperită de Friederich Stenner în Arhivele Naționale ale României din județul Brașov, în anul 1894. Popularitatea ei i se datorează, însă, îndeosebi istoricului Nicolae Iorga, care, în anul 1910, a tradus-o în limba latină, făcând-o, astfel, mai accesibilă publicului avizat.

Destinatarii acestei scrisori au fost brașovenii, prin conducătorul lor din acel an (1521), judele primar Johannes Benkner, zis „cel Bătrân”, pentru a-l deosebi de fiul cu același nume. Expeditorul era boierul Neacșu din Câmpulung, ce îi anunța pe brașoveni despre o invazie a turcilor, în pericol fiind și orașul de peste Carpați, de unde importa covoare orientale, păr de cămilă, stofe din mătase, bumbac, condimente. La prima vedere un om de afaceri, Neacșu se adresa unui alt om de afaceri, ce administra atunci orașul cel mai mare și mai bogat din această parte de lume. Invadatorul era un sultan cultivat – Soliman I, cunoscut și ca Suleiman „Legislatorul” sau „Magnificul” –, ce abia împlinise 26 de ani, scriitor de versuri, printre cele mai frumoase din poetica otomană, și care a reușit, prin serialul dedicat în secolul XXI, să țină prizonieri în fața televizoarelor milioane de europeni, de la Marea Baltică la Marea Egee. Pe când în Europa evreii și musulmanii erau persecutați, Imperiul Otoman domnea peste mai mulți creștini decât papa de la Roma, un imperiu ce ajungea la Marea Roșie și la Oceanul Indian și care strângea tribut nu doar de la urmașii lui Ștefan cel Mare și Vlad Țepeș, ci și de la șefii locali sudanezi și etiopieni. Toate rutele comerciale strategice dintre Iran, Caucaz și Levant erau controlate de otomani, sultanul cu cea mai puternică armată din lume fiind protectorul celor două sacre sanctuare de la Mecca și Medina.

Pericolul era unul uriaș, iar micuța scrisoare a lui Neacșu îl surprinde perfect, aceasta fiind primul document în limba română păstrat. Scrisoarea, arătată în prezent foarte rar brașovenilor, este cel mai important document al orașului, nimic nu valorează mai mult decât ea în arhivele ce păstrează acte scrise cu caractere latine, gotice, osmane, grecești, chirilice. Așadar, un act puțin mai mare decât o carte de identitate devine cartea de identitate a limbii române. Destinatarul scrisorii nu știm când s-a născut, însă, ținând cont și de serviciile făcute de tatăl său, Christian, regelui

Matei Corvin, ca și de meritele sale personale, Johannes Benkner a fost ridicat de regele maghiar la rang nobiliar, primind dreptul de a avea o stemă personală. Cu prilejul unei vizite la Curtea regală, în 1516, tânărul rege Ludovic al II-lea (1516-1526) îi dăruiește o nouă stemă și îi confirmă proprietatea dăruită anterior. Dacă în prima diplomă de înnobilitare (1509) îi acorda rang nobiliar doar lui, cea de-a doua acordă titlul nobiliar tuturor urmașilor săi, de ambe sexe. Din păcate, moare la 22 iulie 1528, ucis de tâlhari la Baia de Criș.

Mai cunoscut pentru brașoveni a fost fiul său, ce a purtat același nume și care a fost și el mare negustor, ginere al judeului Lucas Hirscher, fiind căsătorit cu fiica acestuia, Barbara. Într-un document din 1530 se specifică varietatea mărfurilor pe care le vindea (cuțite, stofe, pălării, covoare orientale, podoabe din aur etc.). Din 1531, numele său apare în listele de impozite ale cvartalului Caterina, iar pentru acest an este al doilea contribuabil al orașului după ponderea dării, plătind nu mai puțin de 16 guldeni. În 1533 a ajuns chiar primul contribuabil, întrucât Lucas Hirscher fusese scutit de plata impozitelor, după ce dobândise mai multe case. Avea era atât de mare, încât își permitea să împrumute orașul cu mari sume de bani. În ianuarie 1549 a avut loc căsătoria fiicei sale, Marta, eveniment monden la care au fost invitați nobili din întreaga Transilvanie. El însuși s-a căsătorit a doua oară, cu Apollonia, născută Knecher, din Sibiu, iar soția mult mai tânără decât el i-a dăruit șase copii. Avea dobândită în familie la moartea tatălui său, în 1528, îi permite să cumpere în Zlatna „o spălătorie de aur” (1554), recunoscându-i-se de către Regina Isabella în 1557 și 1558 și dreptul de a poseda și mina de aur de aici. Împreună cu Peter Haller din Sibiu a mai cumpărat o spălătorie de aur la Baia de Arieș, fiind atât de bogat încât își putea permite și alte investiții. În colaborare cu Honterus, a contribuit la înzestrarea gimnaziului brașovean cu un număr însemnat de cărți, provenite din biblioteca regelui Matei Corvin, jefuită de turci după ocuparea Budei. Pentru acest scop, a fost construit un local special, cu destinație de bibliotecă școlară, fiind prima clădire cu o astfel de destinație construită în Transilvania. Cărțile acesteia vor pieri în mare parte în incendiul din 1689, însă, până atunci, Honterus, când descria orașul, vorbea de biblioteca sa, fiindcă nu exista una mai importantă, după distrugerea celei de la Buda, orașul fiind renumit nu doar pentru comerț

și fortificații, meritând să fie știut și ca oraș al științelor, aici fiind și prima școală pentru fete. Benkner a ridicat prima moară de hârtie din oraș, care va deveni cea mai importantă din sud-estul Europei, iar această întreprindere funcționa deja în 1546. În Moldova, producția de hârtie are ca reper anul 1583, în Țara Românească –1638, în Olanda abia 1586, în Danemarca și Rusia – 1576. Moara lui Benkner poseda mari cantități de hârtie și își căuta clienți pentru aceasta, unul fiind Coresi, după ce cu hârtia morii tipărise

Honterus, iar hârtia a ajuns să fie folosită nu doar în toată Transilvania, ci până la Riga. Stabilirea lui Coresi la Brașov și îndelungata sa activitate în acest oraș au făcut din el cel mai mare tipograf român al secolului în care a trăit. Așadar, scrisoarea trimisă lui Benkner cel Bătrân a fost actul de naștere al limbii române, iar hârtia produsă la moara fiului acestuia a devenit îndestulătoare pentru două mari reperi ale culturii Brașovului în secolul ei de aur, Honterus și Coresi.

